

NIȘA ȚĂRILOR ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

Alexandru GRIBINCEA, drd., USM

Daniel PENCEA, drd., ULIM

Sebastian ȘERBĂNESCU, drd., ULIM

Summary

Under the conditions of globalization, the influence of global product markets and external economic relations on the development of national economies and individual sectors of the national economy is increasing. The world market has a significant impact on agriculture in different countries, being one of the sources of satisfaction for supranational food demand. The situation on global food markets influences the level of food supply and social stability in different regions. The purpose of the research is to investigate the typology of the countries of the world and their significance in the development of planetary megatrends. The results obtained allow us to find our place amongst other countries and to fix orientation to tend towards them.

Rezumat

În condițiile globalizării, influența piețelor mondiale de produse și a relațiilor economice externe asupra dezvoltării economiilor naționale și a sectoarelor individuale ale economiei naționale este în creștere. Piața mondială are un impact semnificativ asupra agriculturii din diferite țări, fiind una dintre sursele de satisfacere a cererii supranaționale de alimente. Situația pe piețele mondiale de alimente influențează nivelul aprovizionării cu produse alimentare și stabilitatea socială în diferite regiuni. Scopul cercetării constă în investigarea tipologiei țărilor lumii și semnificația lor în derularea megatendințelor planetare. Rezultatele obținute permit a ne găsi locul printre alte țări și a fixa orientare pentru a tinde spre ele.

Cuvinte-cheie: țările lumii, țări industrial dezvoltate, tipologia țărilor

JEL Classification: F34, G15, H63, N20, O51,

Introducere. Țările dezvoltate sunt în continuare nucleul economiei mondiale, deși doar 1/7 din omenire locuiesc în ele: aici sunt generate circa jumătate din PIB-ul mondial și a fost atins așa un nivel de dezvoltare economică, politică, socială și culturală, care este ca o Stea Polară pentru cele mai multe dintre țări. Și mai semnificativ este rolul țărilor dezvoltate în economia globală: acestea reprezintă mai mult de 60% din comerțul mondial, aproape 75% din exporturile de capital mondial, marea majoritate a exporturilor de cunoștințe, ele reprezintă locul de atracție pentru majoritatea migranților din lume.

Scopul cercetării constă în investigarea tipologiei țărilor lumii și semnificația lor în derularea megatendințelor planetare.

Metodologia cercetării cuprinde un spectru larg de instrumente ca abstractizarea științifică cu cele două metode de bază - inducție și deducere. Esența acestei metode de studiere a economiei constă în examinarea anumitor procese economice, separând elementele aleatorii, trecătoare sau secundare de cele stabilite și tipice. Într-un conglomerat haotic de fapte, autorii au determinat o anumită ordine. S-au utilizat metoda graficilor, comparației, previziunii.

Cercetări și analize. Raportul ONU "*Situația și perspectivele economiei mondiale, 2017*" estimează pentru 2017-2018 o ușoară restabilire a economiei mondiale, dar ritmul de creștere, pe fonul investițiilor firave, reducerii cifrei de afaceri comerciale creșterii lente pe piața forței de muncă. Raportul arată că în 2016 economia mondială a crescut cu doar 2,2%, cel mai scăzut ritm după "Marea Recesiune" din 2009. Potrivit previziunilor, în anul 2017 creșterea produsului

mondial brut va fi de 2,7%, în 2018 - 2,9%, ceea ce este ușor mai scăzut decât indicatorii prognozați începând cu luna mai a anului 2016.

Tabelul 1. Rezultatele investigației ritmului de creștere a economiei globale, %

Structuri economice internaționale	2014	2015	2016	2017
FMI	3,4	3,1	3,4	3,6
Banca Mondială	2,6	2,4	2,9	3,1
ONU	2,6	2,4	2,9	3,2
OCDE	3,3	3,0	3,0	3,3
Comisia Europeană	2,9	3,0	3,3	3,5

Surse: IMF (2016), World Bank (2016), UN/DESA (2016), OECD (2016), European Commission (2016).

Trei centre de capitalism dezvoltat (triada)

În cadrul grupului de țări dezvoltate, există trei centre, așa-numita triadă - NAFTA, UE, țările dezvoltate din Asia de Est (unele includ Australia și Noua Zeelandă). Țările care intră în triadă demonstrează diferite modele de capitalism modern și abordări diferite ale globalizării (în special integrarea economică regională). NAFTA și UE reunesc țările în cadrul acestor asociații de integrare și au periferia (sateliții) lor, formată din țări strâns legate din punct de vedere economic și politic: pentru NAFTA aceasta este America Centrală și Caraibe și o parte a țărilor din America de Sud; pentru UE cuprinde țările din Orientul Mijlociu (în primul rând Mediteraneene), cea mai mare parte a Africii și a unor țări asiatice.

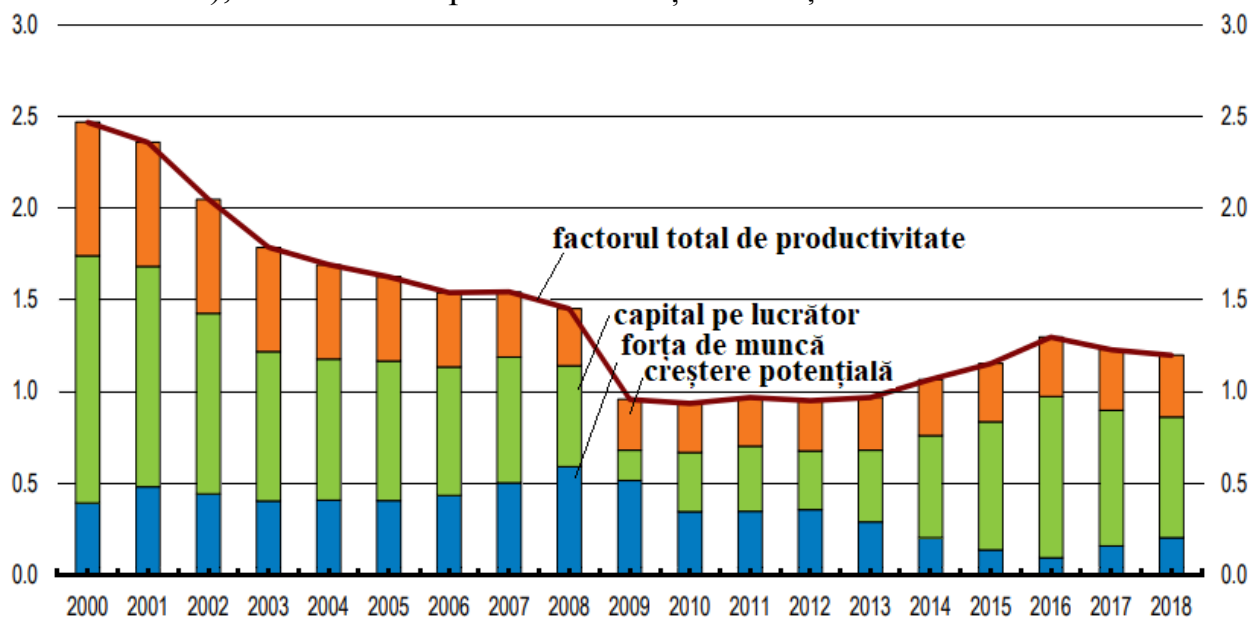

Fig. 1. Creșterea potențială a economiei a încetinit, %

Situația este diferită în cel de-al treilea centru al triadei - țările dezvoltate nu sunt integrate în asociația de integrare și este dificil să se vorbească despre periferia lor economică. Grupări de integrare ele nu formează, deoarece relațiile reciproce nu predomină în relațiile lor economice externe, nu numai în America de Nord și în Europa Centrală și de Vest, ci cu țări mai puțin dezvoltate cu China dinamică. Ca rezultat, în 2012, în Japonia, cea mai mare economie dezvoltată din această regiune, 18% din exporturile sale au fost orientate către China (în 2005 - 13,5%), alte 18% - în SUA (în 2005 - 23% - în UE (în 2005 - 15%) și către toate țările dezvoltate din Asia de Est,

Australia și Noua Zeelandă, care constituiau doar 24% (în 2005 - 27%). Dacă China se va transforma pe viitor într-o țară dezvoltată, atunci aceasta va conduce acest centru al triadei, atrăgând fluxul de bunuri, capital și cunoaștere din alte țări din această regiune.

Principalele tendințe, probleme și provocări în țările dezvoltate

Globalizarea continuă să fie principala tendință în economiile țărilor dezvoltate, dar, după ultima criză economică globală, ratele sale se estimează a fi mai scăzute decât înainte de criză. Acest lucru frânează dinamica țărilor dezvoltate, principalii beneficiari ai economiei globale.

Postindustrializarea țărilor dezvoltate semnifică că procesele s-au deplasat într-o etapă nouă de dezvoltare economică, în care inovația este principalul motor al creșterii economice. Cu toate acestea, eficiența inovațiilor diminuează, probabil datorită faptului că țările dezvoltate se află acum pe partea descendentă a ciclului Kondratieff. La etapa actuală nu există un set mare de noi descoperiri radicale, iar cele anterioare sunt în mare măsură asimilate.

În multe țări dezvoltate, un astfel de nivel înalt de liberalizare economică a fost atins și de a continua acest ritm este dificil. În plus, este posibilă intervenția statului în economie (de exemplu, reglementarea mai activă a statului în sectorul financiar). Ca urmare, acest motorul creșterii economice în țările dezvoltate, care stimulează antreprenoriatul, poate avea un efect mai redus decât anterior. Asupra ritmului de creștere economică influențează îmbătrânirea populației lor, ceea ce frânează aflusul de forță de muncă și economii (persoanele în vârstă nu numai că nu muncesc, ci își consumă economiile și nu le transformă în investiții).

Ca rezultat, OECD estimează că pe termen mediu și lung ratele de creștere economică vor fi mai reduse în țările dezvoltate.

Tabelul 2. Previziunea OCDE vizând ritmul mediu anual al creșterii în țările dezvoltate, %

Țări, zone	2012-2017	2018-2030
SUA	2,5	2,1
Zona euro	2,201,2	2,0
Japonia	1,2	2,0
Țările OCDE	2,2	2,3
Mondial	3,8	3,6

Sursa: *OECD Economic Outlook. October 2013. P.199; IMF. World Economic Outlook. October 2013. P.154.*

Situația se agravează de faptul că un număr de țări mai puțin dezvoltate, datorită creșterii sale economice accelerate devin economii tot mai puternice și, ca urmare, în conformitate cu prognoza autorilor, țările dezvoltate în 2030 vor produce doar 38% din PIB-ul global [1]. Cu toate acestea, un grup de țări dezvoltate în acest moment poate fi extins în detrimentul unor țări din Europa Centrală și de Est, America Latină și Asia, diminuând ponderea țărilor dezvoltate în economia mondială.

Astfel, ratele de creștere insuficient de mare (și, prin urmare, și upgrade-uri) sunt, probabil, principala provocare pentru întregul grup de țări cu economii dezvoltate.

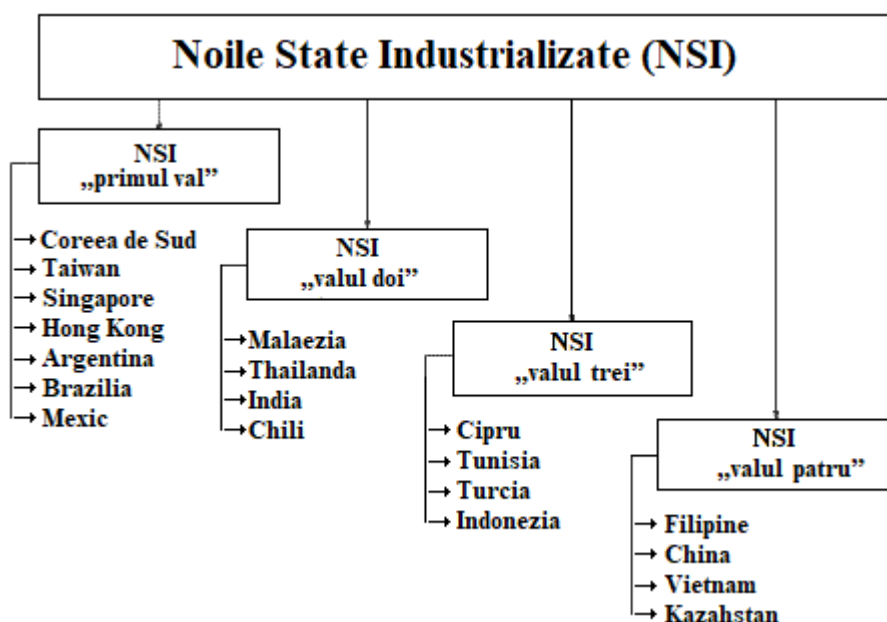

Fig. 2. Clasarea Noilor State Industrializate, 2017

Sectorul real. Post-industrializarea continuă să schimbe structura sectorială a țărilor dezvoltate către servicii. Dacă în anul 2000 acest sector a reprezentat 70% din PIB, în 2015 - deja circa 80%. O astfel de schimbare nu se datorează sectorului primar, ci mai degrabă din cauza sectorului secundar (cota sa a scăzut 28-25%), în special în industria prelucrătoare. Deși țările europene, Japonia și aproape toate celelalte țări dezvoltate din Asia, acest lucru l-au compensat prin creșterea ponderii producției de mașini, echipamentelor și vehiculelor (produse inteligente) în fabricarea de produse finite, cu toate că în SUA și Canada ponderea s-a redus. Problema dezindustrializării G-7 în aceste două țări este deosebit de actuală. Cu toate acestea, SUA și Canada compensează în prezent această dezvoltare accelerată prin servicii moderne, astfel încât acestea continuă să rămână în fața UE și Japoniei în ceea ce privește creșterea economică.

Tabelul 3. Ponderea principalelor țări și grupuri majore în PIB-ul mondial, %

Țări și grupuri	Previziunea pentru 2018
PIB mondial	100
Țările dezvoltate	58,5
Grupul G7	44,7
SUA	22,2
Japonia	6,1
UE	22,1
Țările emergente	41,5
NSI din Asia	20,4
China	14,2
5 țări ASEAN (Indonezia, Malaezia, Filipine, Singapore, Thailanda)	3
India	2,6

Sursa : investigațiile autorilor în baza MBΦ [6]

Acest lucru se datorează în mare măsură faptului că în aceste două țări, în special în SUA, este posibil să se mențină rate bune de creștere a productivității muncii - în ultima perioadă productivitatea muncii era de două ori mai mare decât în

zona euro și în Japonia. Aceasta se datorează faptului că în serviciile moderne - financiare, business, de consultanță – productivitatea per angajat este ascendentă și continuă să crească. Dar, în primul rând, este rezultatul unei activități de inovare mai activă în Statele Unite decât în alte țări dezvoltate (chiar dacă aduce un randament mai redus decât în deceniile anterioare). Ca urmare, conform prognozei OCDE, America va reuși să mențină cea mai mare productivitate a muncii în rândul marilor economii în următorul deceniu.

Pentru Republica Moldova în 2017 se preconizează o avansare a economiei 3,5%, iar în 2018 - cu 3,8% și de 3,6% în 2019. Conform datelor Băncii Mondiale se preconizează că creșterea economică se realizează unei recolte agricole satisfăcătoare, accelerării consumului pe seama remitențelor puternice. Contribuția comerțului în PIB rămâne negativă, cu toate că exportul și importul cresc. Dificitul fiscal rămâne sub cota preconizată din cauza ajutoarelor UE mici din 2017. Pentru viitorii ani, 2018-19, se preconizează o sporire a PIB-lui real cu 3,8% și 3,6% corespunzător. Rata sărăciei se poate diminua de 5,5 la 3,2 USD/zi până în 2019.

Concluzii

1. Ritmul de creștere economică rămâne redus.
2. Țările emergente își vor spori creșterea economică în baza implementării unor inovații.
3. Creșterea economiei mondiale diminuează în țările dezvoltate, dar va rămâne totuși la nivel pe seama accelerării sectorului serviciilor.
4. Economia Republicii Moldova se dezvoltă lent, aportul principal la dezvoltarea economică aduc remitențele cu consumul în baza lor.
5. Cu toate că exportul și importul Republicii Moldova cresc, comerțul rămâne negativ, comparativ cu perioadele anterioare.

Bibliografie

1. Albu C., Tănase I. Comentarii succinte pe marginea prognozelor recente privind creșterea economiei mondiale în 2016-2017. Institutul de Economie Mondială - Academia Română, București, Academia Româna, 2017
2. Gribincea A., Bădărău E. Eficientizarea comerțului exterior la începutul sec. XXI. Chișinău: IRIM, 2017. 270 p. ISBN 978-9975-3076-3-5.
3. Gribincea A., Kozak Y., Shangelia T. International microeconomics: Questions & Answers. Chișinău: IRIM, 2017. 166p. ISBN 978-9975-56-451-9.
4. Gribincea A., Salame Hoda. Creșterea competitivității naționale. Metodologia formării inovatorilor. In Revista *Administratia Publică*. 2017, aprilie - iunie nr.2, pp.115 -128
5. Gribincea A., Salame Hoda. Economie inovatoare: precondiții și factori de formare și dezvoltare. In Revista *Administratia Publică*. 2017, martie, nr.1, pp. 91-99
6. Перспективы развития мировой экономики, 2017. <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/weo/2017/update/01/pdf/0117r.pdf>